

Luovutetun alueen postileimat ovat netissä

Anssi Mikkola ja Lasse Könönen julkaisivat vuonna 2008 kirjan *Luovutetun Karjalan, Petsamon ja Sallan postitoimipaikoissa käytetyt leimat*. He ovat tämän jälkeen jatkaneet leimatutkimusta, ja päivitettyä kirjaa on verkko-osoitteessa <http://www.karjalaleimat.net>. Viimeisiä tietoja ei ole johonkin aikaan päästy lisäämään sivustolle.

Eero J. Helkiön kirja perustana

Mikkola ja Könönen mainitsevat kirjansa esipuheen alussa Eero J. Helkiön ja tämän tutkimuksen *Luovutetun Karjalan, Petsamon ja Sallan postihistoriaa* vuodelta 1980.

Helkiön kirja on luovutetun alueen leimafilatelian perusesitys, ja se oli pitkään keräilyalueen tärkein lähdeos. Oy Kaj Hellman Ltd. kustansi kirjan. Mikkola ja Könönen löysivät omaan kirjaansa useita uusia leimoja, muun muassa kymmenkunta Viipurin rengasleimaa. Kaikkiaan erilaisia leimoja on yli 1600.

Helkiön kirja sai aikanaan varsin hyvän vastaanoton. Aaro Laitinen kirjoittaa *Karhunhampaassa* 3/1980 odottaneensa kirjaa sen verran innokkaasti, että kun palasi kokouksesta yhdeksän jälkeen illalla alkoi lukea ja havahtui katsomaan kelloa vasta kolmelta yöllä. Juhani Olamo onnittelee *Philatelia Fennicassa* 9/1980 kirjoittajaa suuresta työstä ja mainitsee erityisesti postitoimipaikkojen toimivaltuuksien muutokset, joita tietoja hän pitää erittäin tärkeinä postihistoriallisen kokoelman rakentamisessa. Helkiö kirjoittaa kirjansa esipuheessa, että tiedot leimojen käyttöajoista ja samalla arviot harvinaisuudesta ovat vielä puutteellisia, ja tähän myös Laitinen ja Olamo kiinnittävät huomion.

Karjalaleimat.net-sivustolla on aakkosjärjestyksessä 60 kuntaa Antreasta Äyräpäähän. Jokaisen kohdalla on sen alueella olleet postitoimipaikat. Kuntaluetteloon sisältyvät Lavansaari, Seiskari, Suursaari ja Tytärsaari Suomenlahdella. Postitoimipaikoista on erillinen aakkosellinen luettelonsa, jonka kautta pääsee halutessaan suoraan niissä käytettyihin leimoihin.

Kustakin postitoimipaikasta esitetään tiedossa olevat leimat ja niiden käyttöajat, leimankuvia sekä harvinaisuus asteikolla R1–R5. Esimerkiksi Kurkijoen kunnasta (ruotsiksi Kronoborg) on paitsi Kurkijoen myös Elisenvaaran ja muutaman muun leimoja noin 40, ja useimmista on myös leimankuvat. Postitoimipaikkojen sijoittelu kuntiin perustuu tutkimukseen, jonka Rolf Alameri julkaisi vuonna 2000.

ELISENVAARA + 2002					
2 lk. pt 1.9.93 -	2002.1a	venäläisleima	27 mm 7½ km	21.12.93 - 27.4.18	R2
1 lk. pt 1.1.95 - 1940	2002.1b	venäjä postitettu		5.10.18 - 15.08.27	R2
Pt 1.11.41 - 23.9.44	2002.2	silaleima	30 mm 2pt 8½ km	12.11.26 - 14.5.34	R2
				13.12.41 - 18.6.44	
	2002.3	silaleima	26 mm 1pt 7½ km	29.08.34 - 30.12.39	R2
	2002.4	ksirenkainen	24 mm arab.kk	9.5.44 - 23.9.44	R4
	2002.5	rautateleima m.s.	41 mm	27.10.1926	R5 P
	2002.6	WARDE	20 6 x 29 mm	27.02.00 - 20.9.07	R5 P
	2002.7	ARVO	3 21.12 x 8 mm	5.9.1923	R5 P
	2002.8	Näraleima	Postitoimisto	5.1.21 - 27.10.26	R5 P

Elisenvaara kuului Kurkijoen kuntaan. Kuvakaappaus karjalaleimat.net-sivustolta.

Mainittakoon tässä välissä, että Sotasampo-tietokannassa on noin 30000 paikkaa luovutetusta Karjalasta kartalle sijoitettuna. Verkko-osoite on <https://www.sotasampo.fi>. Sivustolla on valtava määrä muutakin aineistoa kuten sotatapahtumien kulku aikajanalla ja kartalla, tietoja sotiin liittyvistä henkilöistä, sankari-vainajista, sankarihautausmaista ja joukko-osastoista sekä *Kansa Taisteli* -lehden artikkeleita ja SA-kuvia.

Karjalaleimat.net-sivustolla on Mikkolan kahdeksan kehyksen kokoelma Viipurin postihistoriasta, jonka hän esitti pohjoismaisessa Nordia 2011 -näyttelyssä saaden sillä ison hopeamitalin. Kokoelma on myös Suomen Filatelistiliiton verkkosivuilla. Vuoden 2016 Nordia-näyttelyssä kokoelma edelleen kehitettynä palkittiin isolla vermeilmitalilla, ja se nähdään kevään SFEx2020-näyttelyssä.

Sukujuuret Karjalassa

Anssi Mikkola kertoo *Suomen Postimerkki-lehden* Karjala-teemanumerossa 1/2008 otsikolla ”Heräteostoksesta kirjaksi”, miten kiinnostus luovutetun alueen filatelian sai alkunsa. Hänen äitinsä oli kotoisin Antreasta, ja tämän tietäen Kaj Hellman tarjosi kerran puoliväkisin pientä alueen leimakokoelmaa huutokaupan jäännösmyynnistä. Kun Helkiön kirja tuli vielä kaupantekijäisiksi, asia oli selvä. Könönen kirjoittaa lehden samassa numerossa postimerkkeilynsä alkuvaiheista sota-ajan kaatopaikalla ja Tampellan jätepaperipaaleista sekä Karjala-keräilystä, joka kattaa melkein kaiken muunkin kuin filateelisen aineiston.

Oma äitini oli syntynyt Viipurissa, ja olen kiinnostunut erityisesti vanhan Viipurin rakennuksista ja kaupunkikuvasta. Hänen äitinsä oli syntynyt Kurkijoella samoin kuin

tämän vanhemmat, isovanhemmat ja isoisovanhemmat. Tätä kirjoittaessa kiinnostus heräsi myös luovutetun Karjalan postileimoihin.

Vuosituhanen alussa keräsin lyhyen aikaa kokoelmaa 1800-luvun leimoista joka- ja ylänurkkaisten yksittäisillä merkeillä. Onnistuin saamaan pronssimitalin Maarianhaminassa 2005, vaikka postihistorian kannalta irtomerkeillä on niukalti kerrottavaa. Merkitsin merkin kohdalle L-kirjaimen, jos leima oli luovutetulta alueelta. Kokoelman voisi nyt elvyttää ja saneerata uuteen malliin niin, että L-leimoista tulisi oma kokonaisuutensa.

Kirjan uutta painosta odotetaan

Anssi Mikkolan ja Lasse Könösen sivusto luovutetun alueen postileimoista sisältää paljon tietoa ja leimankuvia. Se on varmaan-kin laajin ja yksityiskohtaisin systemaattinen luettelo, joka on julkaistu internetissä mistään Suomen leimafilatelian ja postihistorian alueesta. Sivusto tarjoaa samalla yleiskuvaa koko Suomen alueella ennen vuotta 1944 käytössä olleista leimatyypeistä, ja se on tällä tavoin hyödyllinen kaikille postihistoriaa harrastaville.

Netissä olevat ja yleisemminkin sähköiset julkaisut ovat erinomainen väline tiedon levittämiseen. Tiedon pitkäaikaiseen tallentamiseen ne soveltuvat huonommin. Toivomuksena onkin, että saamme Mikkolan ja Könösen vuoden 2008 kirjasta uuden painoksen. Innostuin aiheesta niin, että olen valmis tekemään ennakkotilauksen saman tien.

Julkaistu: *Filatelisti* 8/2019
(muokattu)